

СВІТЛАНА ЩУДЛО – СИМВОЛ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ТА ЛЮБОВІ ДО ЖИТТЯ

Оксана Заболотна – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, президентка Української асоціації дослідників освіти, ukrainian.era@gmail.com

Ця конференція присвячена пам'яті надзвичайної людини, яка стала дуже дорогою для мене. Я завжди вважала, що справжня дружба народжується в молодості й зберігається на все життя. Я не вірила, що можна стати друзями у зрілому віці. Як же я помилялася! Саме такою подругою стала для мене Світлана Щудло.

Ми познайомилися у приймальні Лілії Гриневич, яка тоді була головою Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти. Але знайомство відбулося ще раніше: Умань і Дрогобич заочно познайомилися в Європі через спільну мрію. А було це так.

Одного разу на щорічній конференції Європейської асоціації дослідників освіти я мала розмову з її президентом Тео Вубельсом про мрію – створити національну асоціацію в Україні. А потім повернулася додому й поринула в інші справи. Бо паперова тяганина, організаційні виклики, формальності... – це все не моє. Я поставила цю ідею «на паузу».

Через рік подібна розмова відбулася у Світлани. На тій же конференції, якщо не помиляюся, в Будапешті. Вона також звернулася до Тео Вубельса з думкою про створення Української асоціації дослідників освіти. Тео згадав про мене і передав Світлані мої контакти. Так Дрогобич і Умань зустрілися в Києві, щоб розповісти про ідею, яка нас об'єднала.

Ми одразу перейшли на «ти». З перших хвилин, як давні друзі. Не могли наговоритися про свої родини, ідеї, мрії. А далі все почалося.

Світлана пройшла весь шлях реєстрації Української асоціації дослідників освіти. Вона була рушієм і збрала навколо себе людей, які вірили, що наука має значення. І саме вона сказала про нашу асоціацію вголос – на весь світ.

Як президентка УАДО, Світлана була джерелом ідей. Жодне оголошення про конкурс чи про будь-яку іншу можливість не оминало її уваги: вона притягувала потрібну інформацію, як магніт. У будь-яку пору доби вона скидала повідомлення з посиланням і питала: «Що будемо робити?» І ми робили.

Пам'ятаю наш перший спільний проєкт «Підтримка реформування вищої освіти в Україні» [1]. Його могли подавати тільки випускники американських програм. Ми готували заяву швидко – часу було критично мало. Подали за хвилину до опівночі і виграли. Це був початок. Цей проєкт зібрав у Львові людей, які залишаються вірними асоціації й сьогодні.

Українська асоціація дослідників освіти (УАДО) у 2017 році реалізувала масштабне моніторингове опитування щодо викладання і навчання за методологією TALIS (Teaching and Learning International Survey). Дослідження проводилося з 1 лютого по 31 серпня 2017 року серед директорів та вчителів загальноосвітніх шкіл у межах проєкту «Вчитель». Ініціативу підтримало Міністерство освіти і науки України. До того Україна не брала офіційної участі в міжнародному циклі TALIS, проте УАДО отримала дозвіл від Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) на використання міжнародного інструментарію TALIS (2013 р.) з науковою метою. Опитування охопило 3600 вчителів та 201 директора із 201 школи з усіх регіонів України [2].

Світлана відіграла особливу роль у реалізації цього проєкту, адже саме вона координувала процес, проводила перемовини з керівництвом шкіл, нерідко дістаючись населених пунктів, до яких не було жодної дороги. Вона щиро вболівала за успіх дослідження, переймалася тим, що в Україні тоді бракувало розуміння дослідницької культури і що дослідників часто сприймали як «перевірятьників», які приїхали, щоб «караючи» оцінити роботу шкіл. Її людяність, довіра, професіоналізм допомогли подолати ці бар'єри.

Упродовж 2017–2020 років Світлана відіграла ключову роль в успішній реалізації ще одного вагомого міжнародного проєкту – «Європейська якість освітніх досліджень для розширення можливостей освітян в Україні», що отримав грант Erasmus+ Jean Monnet. Світлана Щудло особисто представляла проєкт на міжнародній вступній конференції координаторів Jean Monnet у Брюсселі (листопад 2017 р.), де гідно презентувала українське наукове середовище перед представниками Європейської комісії та науковими інституціями країн ЄС. У межах цього проєкту Світлана разом із колегами сприяла імплементації європейських підходів до освітніх досліджень в українське академічне середовище. Її зусилля були спрямовані на інституційну розбудову Української асоціації дослідників освіти, чому сприяли щорічні конференції і зимові школи в Трускавці (2018), Умані (2019) й Луцьку (2020). Ці заходи стали майданчиками для підготовки нової генерації дослідників, ознайомлених із європейськими стандартами академічної доброчесності та міждисциплінарності [3].

Особливо вагомим є внесок Світлани як керівниці проєкту «Сприяння міжкультурному діалогу щодо реформування освіти в Чернівецькій області», що реалізовувався у 2018 році за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження». Метою проєкту було дослідження впровадження статті 7 Закону України «Про освіту», яка викликала значний суспільний резонанс у контексті мовної політики та прав національних меншин [4].

Завдяки зусиллям Світлани Щудло, проєкт не лише отримав високу оцінку міжнародних партнерів, а й став прикладом ефективного міжкультурного діалогу в багатонаціональному регіоні. Проведене під її керівництвом емпіричне соціологічне дослідження охопило різноманітні групи зацікавлених сторін – освітян, представників нацменшин, органи місцевої влади – й дозволило виробити зважені, науково обґрунтовані рекомендації щодо реформування середньої освіти.

Світлана Щудло завжди поєднувала академічну об'єктивність з етичною відповідальністю. Її стиль лідерства ґрунтувався на повазі, діалозі та глибокому розумінні соціальних процесів. Її відданість справі, уміння чути інших і перетворювати складні соціальні конфлікти на можливості для розвитку залишаються джерелом натхнення для наступних поколінь науковців і освітян.

Коли я гортаю вебсайт УАДО, я не можу повірити, скільки всього Світлана встигла започаткувати: стільки проєктів, подій, конференцій, подорожей!

Ми разом виступали в Берліні, Кракові, Больцано. Розповідали про Україну, про її освіту та науку. Світлана мала унікальний дар слова. Її українська мова була мелодійною, чіткою, переконливою. Її голос – упізнаваним. Її прізвище іноземцям було важко вимовити, але вони не забували його ніколи.

А тепер про Світлану як людину. Ми багато подорожували. А люди пізнаються саме в подорожі. Зі Світланою можна було їхати хоч на край світу – часу все одно не вистачило б на всі розмови. Вона знала дуже багато, але ніколи не соромилася вчитися. Часто телефонувала просто з питанням: «Ти таке вмієш? А знаєш про оте?» Вона читала, досліджувала, цікавилася. Жила повноцінним інтелектуальним життям. При цьому залишалася відкритою, теплою, справжньою.

Світлана мала неймовірну родину. Чудового чоловіка Романа. Чудового сина. Її підтримували в усьому, особливо тоді, коли вона дізналася про хворобу.

Вона подзвонила мені й сказала: «У мене є дві новини – одна добра, а друга – дуже погана. З якої почнемо?» Я відповіла: «З доброї». Вона відповіла: «Я унікальна жінка». Я здивувалася, тому що і так це завжди знала. Друга новина була про унікальний діагноз – бічний аміотрофічний склероз або БАС. Невиліковний. Невблаганний. Я оніміла. А вона... заспокоювала мене. Звідки в ній були ті сили? Я не знаю.

Ми провели певний час разом у реабілітаційному центрі. Наговорилися. Світлана – очима, я – голосом. Але це не заважало нашій комунікації. Навпаки, ті дні були сповнені глибокого розуміння, сміху, наших маленьких, зрозумілих лише нам двом, жартів. Я навіть змонтувала фільм про наше перебування в Модричах. Це фільм про силу духу. Про життя. Про Світлану.

Коли почалася війна, у її домі завжди були люди. Хтось їхав далі на захід, хтось залишався на дні або місяці. Усім вона дарувала світло. У її очах був світлий світ. Світ сили. Інтелекту. Чесності. Світ Світлани Щудло. Світ, якого нам всім тепер дуже не вистачає.

Список використаної літератури

1. Підтримка реформування вищої освіти в Україні | Українська асоціація дослідників освіти. (2017). URL: <https://uera.org.ua/uk/node/16> .
2. Всеукраїнське опитування серед директорів та вчителів за методологією TALIS | Українська асоціація дослідників освіти. (2017). <https://uera.org.ua/uk/node/54>
3. «European Quality of Educational Research for Empowering Educators in Ukraine» за підтримки програми ERASMUS + (Jean Monnet) | Українська асоціація дослідників освіти. (2018). URL: <https://uera.org.ua/uk/node/73>
4. Сприяння міжкультурному діалогу щодо реформування освіти в Чернівецькій області | Українська асоціація дослідників освіти. (n.d.). <https://uera.org.ua/uk/node/91> .